

Da ne postanem preveč obširen, moram končati o tej stroki in pripomni le še, da na fakturah nahajajoča se in stavljena določila ali vpisane cene, ki se pa ne strinjajo v poprej sklenjeno kupčijo ali pogodbo, niso veljavna; če prav bi jih sprejemnik računa takoj ne opazil in prerekal, ali če bi jih prezrl, kajti molčanje stranke se še ne more smatrati za dovolilo ali kot privolilo v taiste.

Najopreznjšega trgovca doleté včasih poprej nevidne, neznane ali tudi neizogibne prevare, napake in pogoški; naravno se jih pri starejših, izkušenejših in previdnejših trgovcih ne pripeti ali ne prikrade toliko kot pri mlajših in zato je pač neovržena resnica, da kakor je dobra in potrebna za trgovca šolska izobrazba in teorija, vendar je največje važnosti praktična šola ter najboljši učitelj je in ostane pri trgovcu v prvi vrsti dobra praksa in velika skušnja. Nemeec zove take praktične prebolele izkušnje „otročje bolezní“ (Kinderkrankheiten).

Pri osebno predanih naročilih trgovskopoblaščenih potnikov naj si pusti kupec-trgovec vedno vročiti pismeno potrdilo in če je le možno, obdrži si tudi nekaj vzorca.

Različni slučaji dogajajo se pri trgovini in pripeti se, da pozabi naročnik upoštevati važnost izreka „čas je zlato“ ter ne postavi pogoja za izvršitveni ali določiljaten čas (termin) kakor na pr. pri kompliciranih naročbah strojev, strojnih delih, železninskih izdelkih razne vrste in v tehnično stroko spadajočih stvareh itd.

Včasih nastanejo radi takih, na videz malenkostnih pogojev občutne zamude in materijalne škode, a naročnik je primoran mirno čakati na izvršilo naročila in še trpeti škodo.

Zatorej je dobro, da se pozabi staviti tudi pogoj k naročbam za točno izvršitev in spolnovanje, ter tudi kakšno primerno svoto denarja kot globo (pénale) diktirati.

Pri inozemskih naročilih je koristno in potrebno upoštevati te le pogoje: vrsta ali kakovost blaga, materijal, jamstvo, čas ali termin, voznina, colnina, frankovanje ali ne, in plačilni pogoji.

Trgovčeva obvezanost do oddanega pismenega ali brzojavnega naročila traja le toliko časa, kakor se navadno rabi in običajno računí za pot dotične prometne zveze, bodi si z železnico, pošto itd.

Ako pri prvi priliki v normalnem času na naročilo ni računa, odgovora ne potrdila, ali če se določiljatev ni izvršila točno, ni dotičnik več vezan na kasnejše izvršena ali doposlana mu naročila ter iste vsprejeti, ker je rok zamujen in k vsprejetju določeni obvezni čas vže potekel.

Pri kupčijskih pogodbah določeno globo, aro ali deponovan denar zapade obvezancu, kakor hitro ni izpolnil ali izvršil cele pogodbe, t. j. vso stavljeno mu nalogo ampak le deloma.

Končno spominjam se národne prislovice, ki ima v sebi tudi važen gospodarski pomen, katera pravi: da je treba znati ceno kupiti, ako se hoče tudi ceno prodajati!

In to tudi Ti, slovenski trgovec, nikdar ne pozabi ter se ravnaj po njej.

Končujem s srčno željo, da bi se blagohotno vsprejele te moje opazke, ter se koristno uvaževale, nadalje naj bi se vendar že enkrat otresli starih napak in opustili svoja ozkosrčna ter malenkostna stališča.

Obrniti nam je treba tudi svoje zanimanje na večja gospodarska in trgovska podjetja, ter intenzivneje zanimati se za trgovske znanosti in vednosti, s samoobrazbo pa popolnjevati potrebno svetsko izomiko. Želim, da bi se naše trgovsko stremljenje povzdignilo do višjih želja in zahtev, kot je bilo to dosedaj v navadi, in da nam ne bode stotisoč že ideal, vrhunec bogastva. Treba je iti višje in višje, in če nam bo sreča mila, da se prikopljemo tudi mi enkrat vsaj do milijonskih veletržcev, veselimo se jih, ako jih dobimo in to dosežemo, ter ne bodimo grdi nevošljivci, ker ako jih bode kaj takih mej nami, živeli bodejo vsi stanovi poleg njih lažje in boljše in kjer je kaj milijonarskih veletržcev, postanejo isti s časom industrijalci, in narod, kateri ima veleindustrijo in da šteje za svoje mnogo več milijonskih sinov, tam se ni bati za narodov obstanek, tak narcd ne bo prodal!

H. Š.

Obrtnijske raznoterosti.

Podraženje kave. Na vseh evropskih velikih tržiščih za kavo napovedalo se je podraženje iste, in to vsled vestij iz Braziliije, ker traja suša ter je pričakovati slabe žetve. V Novem Jorku podražila se je kava takoj za deset odstotkov. Ne ve se, bode li to zvišanje cen ostalo trajno, ker je lahko mogoče, da nakratni dež na kavine poljane obrne vse te borzne špekulacije. Sedaj cenijo žetev na $4\frac{1}{2}$ milijonov vreč. Santos-kava je bila početkom minulega meseca $28\frac{1}{2}$ mark za vrečo od 50 kg. Sedaj pa se ceni na $37\frac{1}{2}$ mark. 1. t. m. nahajalo se je v evropskih skladiščih 242 200 kg te kave.

O reji kuncev ali domačih zajcev.

Umna reja 5 do 7 kilogramov težkih kuncev se v Angliji, Franciji in Belgiji neguje že nekaj desetletij sem. Ta panoga vrže tem deželam leto za letom približno eno milijardo frankov dobička. Tudi v Holandiji, Nemčiji in Švici se je jela upoštevati važnost teh malih domačih živali. Na Angleškem in Irskem se vzgaja veliko domačih zajcev. Pri angleških zajutrkih in obedih se uživa kunčevo meso in angleški delavec si postreže ob nedeljah z zajčjo pečenko. Iz Belgije in Francije se pošlje sleherni teden nad 300.000 kuncev v London. V Parizu se prodava vsaki dan nad 20.000 kuncev, v gostilnah in takozvanih kunčevih kuhinjah se pojê sleherni dan čez 5000 zajcev. Ali bi ne bilo možno upeljati tudi pri nas rejo domačih zajcev?

Najboljši za vzgojo so flandriški ali pa belgiški kuncí, dunajski velikani, francoski ovni, normandinci,